

Degerli çäre / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Degerli çäre / satiriki hekaýa DEGERLI ÇÄRE

– Tankydy zat bolsa gözüň açylýandyr, me, ynha şu haty redaktor saña ýollady – diýip, hatlar bölümünüň müdürü elindäki bukjany öñüme oklap goýberdi.

Körüň eline büre düşen ýaly etdim-de, ony alyp seýfe saldym. Öñki ýazyp oturan zadymdan bir dynaýyn, onsoň onuňam daşyna geçirin. Ýok, ýürek takat bermedi. Okap görmesem ynjalman. Belki, has möhümräk bir zat bardyr.

Ana, gördüñmi? Ýüregim syzan eken. Alyp okanym gowy bolaýypdyr. Asyl ekologiýa degişli bolsa nätjek. Ekologiýa! Şu-şu wagtlar bu problemalaryň naýbaşy ahwetin. Häzir onuň töwereginde her kim ýaka tutuşyp gygyrysýar. Hawa, lap edip aýtdygym däl, bütin dünýä aýak üstünde. Dagy näme, geljekki nesliň öñünde ýüzigara bolmajak bolsak, bu mesele bilen biz ymykly meşgullanmaly.

Tebigatyň rehimdarlygyna garaşyp durup bilmeris, «biz onuň elinden gaňryp alarys» diýib-ä, ýetjek derejämize ýetdik. Boş sözler bilen, baý, paňladyg-a. Haty elimde saklap oturşyma hopukdyryjy zatlar ýadyma düşdi.

...Häzir ýer ýüzünde baş milliard adam ýasaýar. Şonça gektar hem çöllük bar. Diýmek, her adam başına bir gektar tozap ýatan ýer ýetýär. Bu san köpelmese azalanok. Çöllük öñe hüjüm edýär.

...Aslynda adamzat ýer planetasyna düşen gurt mysaly bir zatdyr. Ol ony iru-giç gemrip guitarar.

...Ekologiýa problemsy adamzadyň bokurdagyndan ymykly bogdy. Onuň garşysyna güýji birikdirip ymykly göreşmeli!

Aý, garaz aýdylýan zat kän-de, edilýän iş ýok.

Ine, ýene bir müşakgatly habar. Özem on baş adam gol çekipdir. Sen bir adamdan habar ber! Çaltrak ugruna çykmasaň, olar alyp ýatarlar. Hata ýene-de bir gezek göz gezdirdim.

«...Şäheriň gündogarsynda kiçijik Çernobyl peýda boldy. Täze gurlan zawodyň biziň başymyza nähili oýun getirýändiginden siziň habaryñz barmy?! Ýokdur, sebäbi siz bu ýerde ýaşanyzokda. Ýaşamalam etmesin. Öz duşmanyña-da arzuw eder ýaly däl. Gaty erbet porsy ys demikdirip alyp barýar. Haýsydyr bir ýakımsız gazyň bölünip çykyp, howany zäherleýändigini bilýäs. Bilenimizde näme, görüp bilyän çärämiz ýok. Ýel gündogardan dagy öwüsse oturar ýaly däl, huw-hak diýip, başyňy alyp gidibermeli. Ýöne nirä? Ine, bar gepem şonda. Guşlaram öz höwürtgesine dolanyp gelýärler ahwetin. Biz-ä, Hudaýa şükür, adam. Şu ýerden zawody göçürmelimi ýa-da bizi?! Ony, goý, hökümediň özi çözsun. Näme, ony guranlarynda biz bilen geňeşdilem...»

Bäý-bä-ä, on sahypadan ybarat bu hatyň içinden şeýle bir zeýrençler eşidilýär welin, halalyň bolsun, «gulak eşidenini göz görmesin» diýleni. Ýazylanyna ynansaň-a, olaryň yüz tutmadık ýeri galmandyr. Şäheriň ähli ketdeleriniň gapysyny kakypdyrlar. Gör-ä muny!

Men öñki ýazyp oturan zatlarymy bir gapdala süýşürdim-de, geçdim ýaňky hatyň daşyna. Dogrusy, käbir ýerlerini kak-sok etdim diýäýmesem, ullakan azap edip üýtgeden zadym ýok. Wiý, gaýtalanýan ýerlerini hem gysgaldyşdyrdym how. Gazet sahypasynyňam ýeri çäkli. Hawa, iki gün geçip geçmäňkä çykdy makala, ýalpyldap. Elbetde, haty ýazan adamlaryň öz gollary bilen.

Böwrümde başga bir ünji peýda boldy. Birden hatyň aşağına goluny goýan adamlar «biz beýle zat ýazamyzok» diýäýseler näme ederin?! Golsuz arzalara seretmeli däl edilenden soň şeýle pyrryldaklara yüz urýanlar hem ýok däl. Çykman ka gidip, barlap geläýen bolsam gowy bolardy. Onda bu wagtlar beýdip bükgüldäp oturmazdyn. Ah, adam bir çig süýt emen-dä. Bir iş edip mydama yzyndan düşjek galam hakynyň üç manadyny hudaý ýoluna aýtdym.

Redaktoryň kabulhanasyndaky gyz gelip:

– Bekgi Berdiýewiç, Sizi başlyk çağyrýar – diýip, aýdandan, imanym depämden göçdi. Şagga der basdy. O-ho-how, indi eşidersiň gyklygy. Wah, hudaý ýoluna baş manat dagy aýdan bolsam beýle-de bolmazdy. Her hili içgepletmelere gümra bolup,

bardym başlygyň huzuryna.

– Yaşuly, salawmaleýkim. Neme,.. ol... – diýip, men çöp-çalama urup başladym.

Her hal, başlygyň keýpi kök eken. Ol maňa bir käse çay hödürledi. İçilen suvlardan ýaňa öýkenim ýüzüp ýörenem bolsa, syr bildirmedim. Işdämenlik bilen içdim.

– Bekgi Berdiýewiç, gutlaýan! – diýip, ol elimi gysdy. – Ekologiá baradaky taýýarlan materialyň uly seslenme döretdi. Öni bilen-ä awtorlaň biri jaň edip, uly minnetdarlyk bildirdi... Onuň soňky aýdan zatlary gulagymyň ýele ýanyndan hem geçmedi. Begenjimiň çeni-çaky ýokdy. Kellämiň gyzgynyna başlygyň öñündäki duran çagyly käsäni hem başyma çekäýipdirin.

– Sähet Sapaýewiç, redaksiýanyň her bir işgäriniň üstünligi Siziň üstünligiňiz. Çünkü biz hut siziň ýolbaşçylygyňzda işleýärис, ahwetin. Siziň özüñizi hem uly üstünlik bilen gutlaýan – diýip, men turmakçy boldum.

Ol hoşlaşyp durşuna ýene-de sargyt etdi.

– Makalanyň çykany bilen çäklenmeli däl. Onuň yzyna düşmeli, özem atly-ýaragly. Adamlaryň ýakasyndan ebşitläp tutaga-da, talap etmeseň, indi olar tankyt bilen halys öwrenişipdirler. Edil huwwalanýan ýaly görýärler...

Başlykdan beýle görkezme alnansoň dek oturyp bolýamy. Kabinetime geldim-de, hut ministriň öz adyna hat ýazdym. Bu makalanyň redaksiýada aýratyn gözegçilikde saklanýandygyny aýtdym.

Jogap hernä köp garaşdyrmady. Ministrligiň degişli uprawleniýesiniň naçalniginiň goly bilen gelen hat gysga-da bolsa, anyk eken.

«Makala ýerindw barlandy. Onda görkezilen faktlar dogry tapyldy. Haty ýazar on baş hojalygyň (jemi 43 adam) jyňky çykmaň ýaly edildi, ýagny olaryň hemmesine protiwogaz geýdirildi, özem zawodyň hasabyna».

– Bäý-bä-ä, doğrudan hem, haty ýazaňda göni ministriň öz adyna ýazsaň, derrew degerli çäre görüljek eken – diýip, men redaktoryň ýanyna ýumlugaýdym.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar